

PRÍRUČKA PRE UČITEĽOV

RIEŠENIE KONFLIKTOV A PREVENCIA DISKRIMINÁCIE

Ako reagovať na situácie, ktoré môžu viesť k segregácii alebo diskriminácii v triede:

Konflikty a diskriminácia v školskom prostredí môžu eskalovať do segregácie a prehlbovania nerovností medzi deťmi. Úlohou učiteľa je nielen tieto situácie riešiť, ale predovšetkým im predchádzať prostredníctvom vhodnej pedagogickej stratégie, budovania vzájomného rešpektu a vytvárania bezpečného školského prostredia.

Táto kapitola ponúka praktické kroky, ako učitelia môžu riešiť konflikty v zmiešaných triedach, efektívne predchádzať diskriminácii a chrániť práva všetkých detí.

Keď sa kamaráti pohnevajú Ako riešiť nedorozumenia a budovať priateľskú atmosféru v triede

Milé pani učiteľky, drobné hádky, škriepky o hračky a občasné slzičky sú prirodzenou a dôležitou súčasťou života v škôlke. Práve v týchto chvíľach sa deti učia tie najdôležitejšie veci do života: ako vyjadriť svoje pocity, ako pochopiť kamaráta a ako nájsť spoločnú cestu k zmiereniu.

Vašou úlohou nie je konfliktom zabrániť, ale byť láskavým sprievodcom, ktorý deťom ukáže, ako ich riešiť s rešpektom. Táto príručka vám ponúka praktické kroky a nápady, ako na to.

1. Najlepší liek je prevencia: Budujeme základy priateľstva

Čím silnejšie sú základy priateľstva a dôvery v triede, tým menej je v nej priestoru pre veľké hádky a vylučovanie.

- **Ako na to?**
  - **Naše „Srdiečkové pravidlá“:** Spoločne s deťmi si vytvoríme jednoduché a vizuálne pravidlá správania. Napríklad: „Ruky máme na hladkanie a pomoc,“ „Slová na povzbudenie,“ „O hračky sa delíme,“ „Keď je niekto sám, zavoláme ho hrať sa.“
  - **Používame knihy a bábk, ktoré učia empatii:** Pravidelne čítame príbehy o priateľstve, pomoci a odpúšťaní. Maňušky nám pomôžu zahrať scény a ukázať deťom, ako sa kto cíti.

- **Cielene vytvárame zmiešané skupinky:** Pri hrách a aktivitách dbáme na to, aby sa deti prirodzene miešali a mali šancu spoznať aj iných kamarátov, nielen tých „svojich“.
- **Naša okamžitá a láskavá reakcia:** Ak počujeme škaredé slovo alebo vidíme, že niekto niekoho odstrkuje, okamžite a pokojne zasiahneme. Vysvetlíme, prečo sa to nerobí: „U nás v triede si neubližujeme, lebo chceme, aby sa tu všetci cítili dobre.“

2. Keď sa blýska na hádku: Kroky na riešenie nedorozumení

Keď konflikt vznikne, našou úlohou nie je byť sudcom, ktorý nájde vinníka, ale sprievodcom, ktorý pomôže deťom nájsť cestu k sebe.

- **Osvedčený postup v 4 krokoch:**

- **Krok 1: Zastaviť a upokojiť.**
  - Pokojne zastavíme situáciu. Vezmeme si detičky, ktorých sa hádka týka, kúsok bokom, kde je ticho a môžu sa upokojiť. Niekedy stačí objatie alebo chvíľka ticha.
- **Krok 2: Pani učiteľka je sprievodca, nie sudca.**
  - Sadneme si na úroveň detí a povieme: „Vidím, že ste obaja nahnevaní/smutní. Som tu, aby som vám pomohla to vyriešiť.“ Náš tón je pokojný a chápavý.
- **Krok 3: Každý povie svoj príbeh.**
  - Dáme priestor každému dieťaťu, aby povedalo, čo sa stalo a ako sa cíti. Dbáme na to, aby sa deti neprerušovali. „Najprv nám povie Peťko, čo sa stalo. Anička bude teraz ticho počúvať. Potom to povie Anička a Peťko bude počúvať.“ Pomáhame im pomenovať pocity: „Takže ty si sa nahneval, lebo...“
- **Krok 4: Hľadáme cestu k zmiereniu.**
  - Cieľom nie je trest, ale obnova kamarátstva. Opýtame sa: „Čo by vám teraz pomohlo, aby ste boli opäť kamaráti? Chceli by ste si podať ruky? Alebo sa objasť? Ako by ste sa mohli nabudúce zahrať s tým autom spolu?“ Niekedy navrhnú riešenie samy, inokedy im ho potrebujeme jemne našepkať.

3. Všímame si tiché signály: Kedy zbystrčiť pozornosť?

Niekedy najväčšie problémy nie sú hlučné. Je dôležité všímať si deti, ktoré môžu byť ticho vylučované.

- **Na čo si dávať pozor?**
  - **Stále rovnaké skupinky:** Ak sa nejaké dieťa hrá neustále len s jedným alebo dvoma kamarátmi a ostatných odmieta.
  - **„Neviditeľné“ dieťa:** Dieťa, ktoré je často samo, ticho sa hrá v kútiku a ostatní ho do hry nevolajú.
  - **Opakované „škaredé“ slová:** Ak počujeme, že nejaké dieťa je opakovane terčom posmeškov alebo je označované nepeknými menami.
  - **Fyzické prejavy:** Dieťa, ktoré sa sťažuje na bolesť bruška pred spoločnou hrou alebo je často smutné.
- **Čo robiť?**
  - Jemne a nenápadne zasiahnuť. Cielene vytvoriť aktivitu v malej skupinke, kde dieťa zapojíme.
  - Verejne oceniť niečo, v čom je toto dieťa dobré, aby si to všimli aj ostatní.
  - Porozprávať sa s rodičmi a spoločne hľadať príčinu.

4. Príklady z našej škôlky

- **Scenár 1: „S tebou sa nehrám, lebo nemáš ružové šaty!“**
  - **Situácia:** Skupinka dievčat odmieta prijať do hry na princeznú kamarátku, lebo nemá oblečené nič ružové.
  - **Riešenie (Láskavý vstup do hry):** Pani učiteľka príde k deťom a povie: „Jéj, vy sa hráte na princeznú! A ja viem, že Evička je princezná z Modrého kráľovstva, tá predsa nemôže mať ružové šaty! A pozrite, ja budem vaša kráľovská kuchárka a upečiem vám všetkým tortu.“ Pani učiteľka tak hravo a pozitívne naruší vylučujúce pravidlo a dievčatko prijme do hry.
- **Scenár 2: Hádka o najobľúbenejšie auto**
  - **Situácia:** Dve deti sa naťahujú o jedno hasičské auto a kričia: „Moje!“
  - **Riešenie (Mediácia):** Pani učiteľka použije 4 kroky opísané vyššie. Po upokojení a vypočutí oboch zistí, že obaja chcú hasiť „požiar“. Navrhne riešenie: „Čo keby

bol Peťko šofér a Miško hasič, ktorý drží hadicu? Potrebujete predsa spolupracovať, aby ste ten oheň uhasili!“ Z konfliktu sa tak stáva spoločná hra.

5. Celá škôlka je jeden tím: Spolupráca s rodičmi a odborníkmi

Pri riešení zložitejších situácií nie ste na to sami.

- **Rodičia:** Pravidelne s nimi komunikujte o dôležitosti kamarátstva a spolupráce. Ak riešite konflikt, informujte ich vecne a bez obviňovania. Požiadajte ich o partnerstvo.
- **Odborníci:** Nebojte sa obrátiť na školského špeciálneho pedagóga alebo psychológa. Môžu vám ponúknuť nový pohľad a cenné stratégie.

ZÁVER

Každý vyriešený konflikt je pre deti obrovskou lekciou do života. Vaša trpezlivosť, pokoj a láskavý prístup sú tým najlepším nástrojom, ako naučiť deti empatii, spolupráci a umeniu odpúšťať. Vďaka vám sa z malých hádok stávajú veľké príležitosti na rast.